

Bezpieczny przedszkolak „on- line”

Większość rodziców rozumie fantastyczne korzyści, jakie internet wnosi do ich domów i kieszeni. Wielu zdaje sobie sprawę, że budowanie odporności cyfrowej ich dzieci jest teraz równie ważne, jak nauczenie ich, jak przechodzić przez ulicę. Sposób, w jaki to robimy w świecie, w którym rodzice muszą pracować, aby „nadażyć za dziećmi”, jest prawdziwym wyzwaniem.

Raport badawczy z 2018 r., Parenting Digital Natives Concerns and Solutions analizuje, co sądzą rodzice dzieci w wieku 4-16 lat na temat życia ich dzieci w Internecie, a także dostarcza informacji o obawach rodziców i tego, jakiej dalszej pomocy potrzebują.

Postawy i zachowania rodziców związane z bezpieczeństwem on-line (przedszkole dzieci w wieku 4-5 lat):

- Rodzice nie chcą, aby ich dzieci spędzały zbyt dużo czasu w Internecie. Dlatego mają szereg reguł i w dużej mierze kontrolują korzystanie z Internetu. Są w stanie ograniczyć użycie do określonych pór dnia np. 1 godzina po szkole lub w dni tygodnia np. tylko weekend. Rodzice zakazują korzystania z urządzeń i internetu, jeśli dzieci nie przestrzegają zasad.
- Rodzice są stosunkowo pewni siebie przy podejmowaniu decyzji, które aplikacje i treści są bezpieczne dla ich dziecka. Rodzice szczególnie ufają stronom internetowym przeznaczonym dla dzieci. Jednak mimo to dzieci są nadal intensywnie monitorowane podczas korzystania z urządzeń, ponieważ rodzice obawiają się, że mogą uzyskać dostęp do treści spoza tych witryn

Warto zauważyć, że:

- 37 % rodziców rozmawiało ze swoim dzieckiem na temat bezpieczeństwa w Internecie w ciągu ostatniego miesiąca,
- 75 % rodziców chce dowiedzieć się więcej o tym, jak zapewnić dziecku bezpieczeństwo i jakie potencjalne problemy mogą pojawić się w przyszłości,
- 25 % rodziców chce konkretnych informacji na temat kwestii bezpieczeństwa w Internecie. Rodzice najbardziej się obawiają, że dziecko nieumyślnie natknie się na nieodpowiednie treści, nie zdając sobie sprawy, że jest zagrożone.

Postawy i zachowania rodziców związane z bezpieczeństwem on-line (przedszkole dzieci w wieku 6 – 10 lat):

- Rodzice pozwalają swoim dzieciom na większą niezależność podczas korzystania z urządzeń. Jednak nadal obowiązują ograniczenia, na przykład ochrona hasłem możliwości korzystania z aplikacji. Jest to ważne w sytuacjach, w których dzieci mogą uzyskać dostęp do treści uznanych za zbyt dojrzałe, np. telenowele.

- Dzieci nie mają pełnego zaufania rodziców, dlatego np. rodzice nie pozwalają im mieć urządzeń w sypialni. Dlatego urządzenia współdzielone, takie jak tablet rodzinny, muszą być używane w pomieszczeniach ogólnodostępnych, w których rodzice mogą nadzorować ich użycie.

Warto zauważyć, że:

- 49 % rodziców rozmawiało ze swoim dzieckiem na temat bezpieczeństwa w Internecie w ciągu ostatniego miesiąca,
- 75 % rodziców chce dowiedzieć się więcej o tym, jak zapewnić swojemu dziecku bezpieczeństwo i potencjalne problemy, przed którymi stanie w przyszłości,
- 29 % rodziców chce konkretnych informacji na temat kwestii bezpieczeństwa w Internecie.

Główne zagrożenia internetu:

1. Niechciane i nieodpowiednie treści;
2. Nękanie w Internecie tzw. cyberprzemoc;
3. Zagrożenia związane ze spotkaniami z osobami poznanymi w sieci;
4. Łamanie prawa /straty finansowe;
5. Uzależnienie od internetu.

Najważniejsze wyniki badań programu EU Kids Online: Raport końcowy¹:

- Poziom korzystania z Internetu przez dzieci stale wzrasta. Co najmniej tyle samo rodziców również korzysta z Internetu. Wydaje się, że w większości krajów różnice między płciami pod względem aktywności w sieci zanikają, natomiast różnice wynikające z czynników socjoekonomicznych utrzymują się.

- Ranking zagrożeń napotykanym w sieci wygląda podobnie w krajach europejskich. Najpowszechniejszym spośród ryzykownych zachowań jest ujawnienie informacji osobistych. Mniej powszechnym, acz nadal najpoważniejszym zagrożeniem jest osobiste spotkanie z kimś poznanym on-line.

- Dzieci pochodzące z domów o niższym statusie społecznym są bardziej narażone na zagrożenia w Internecie. W przypadku chłopców stwierdzono wyższe prawdopodobieństwo napotkania (lub stwarzania) zagrożeń związanych z aktywnymi działaniami w sieci. Dziewczynki są bardziej zagrożone ryzykiem związanym z niepożądanymi treściami i kontaktami.

- Korzystanie z Internetu i poziom zagrożenia są ze sobą ściśle powiązane. W krajach Europy Północnej na ogół potwierdza się model „wysokie korzystanie, wysokie ryzyko”, w krajach Europy Południowej – model „niskie korzystanie, niskie ryzyko”, a w krajach Europy Wschodniej – model „nowe korzystanie, nowe ryzyko”.

¹https://www.swps.pl/images/2015/Nauka-i-badania/Granty/dokumenty/EUKidsOnline_SWPS_2010.pdf
(odczyt 28.09.2020 r.)

Zgodnie z raportem Fundacji Dzieci Niczyje - Korzystanie z urządzeń mobilnych przez małe dzieci w Polsce Wyniki badania ilościowego², 64% dzieci w wieku 6 miesięcy – 6,5 lat korzysta z urządzeń mobilnych. Im starsze dzieci, tym większy udział tych, które korzystają z urządzeń mobilnych.

W grupie dzieci między piątym a szóstym rokiem życia korzystanie z tego typu sprzętu jest właściwie powszechne, niespełna 17% dzieci z tej grupy wiekowej nie korzysta z urządzeń mobilnych w ogóle.

Warto również zauważyć, że w prawie wszystkich domach obecne są urządzenia mobilne, a 26% badanych dzieci posiada własne.

Najczęściej dzieci wykorzystują nowe media do oglądania filmów, ale również bardzo często grają, czy po prostu bawią się tego typu urządzeniami bez specjalnego celu. Co istotne, stosunkowo duża grupa dzieci robi to dwa, trzy razy w tygodniu lub częściej. Nie więcej niż 65% rodziców deklaruje, że dzieci korzystają z urządzeń mobilnych zawsze lub prawie zawsze w ich obecności.

Czas poświęcony przez małe dzieci urządzeniom mobilnym, w dni w które dzieci korzystały z danego urządzenia, w przypadku większości badanych aktywności był bliski lub przekraczał godzinę. Średnio najwięcej czasu dzieci przeznaczały na granie na konsoli (1h 11 min) oraz oglądanie filmów/filmików na smartfonie/tablecie(1h).

O ile w przypadku dzieci rocznych kontakt z urządzeniami mobilnymi jest często przez rodziców limitowany, to już dzieci o rok starsze cechują w wielu przypadkach doświadczenia bardzo zbliżone do grup starszych dzieci. Na przykład dla dzieci rocznych udział oglądających filmy nie przekracza 50%, a dla dzieci dwuletnich odsetek ten oscyluje wokół 84%. Dwulatków w największym stopniu dotyczy też codzienne oglądanie filmów.

Warto również zauważyć, że 34% dzieci z tej grupy rodzice pozwalają korzystać z urządzeń mobilnych, żeby zjadły posiłek, podczas gdy dla dzieci ogółem odsetek wynosi 19%. Można przypuszczać, że trajektoria rozwoju powoduje, że dzieci dwuletnie stanowią dla rodziców dużo większe wyzwanie wychowawcze, a urządzenia elektroniczne stanowią pewną asekurację w obliczu braku czasu lub kompetencji wychowawczych.

Nieodpowiednie treści – jak uchronić przed nimi nasze dziecko?

Metodą ograniczenia kontaktu dzieci z nielegalnymi treściami w Internecie może być oprogramowanie filtrujące. Warto jednak pamiętać, że filtrowanie tego typu powinno być uruchomione na wszystkich urządzeniach z których korzysta dziecko, również mobilnych.

Filtrowanie treści internetowych odbywa się zazwyczaj w oparciu o „białą” lub „czarną listę” stron internetowych (odpowiednio: stron bezpiecznych, po których dziecko bezpiecznie może się poruszać lub stron wykluczonych, na które dziecko nie powinno wchodzić) lub słów kluczowych obecnych w treści strony.

² http://fdds.pl/wp-content/uploads/2016/05/Bak_Korzystanie_z_urzadzen_mobilnych_raport.pdf
(odczyt 28.09.2020 r.)

W przypadku kiedy nasze dziecko lub my natrafimy w sieci na treści szkodliwe lub nielegalne powinniśmy poinformować o tym zespół Dyżurnet.pl (www.dyzurnet.pl)– punkt kontaktowy zajmujący się przyjmowaniem zgłoszeń dotyczących treści nielegalnych, ich analizą i współpracą w tym zakresie z policją.

Zgłoszenie możemy złożyć anonimowo, podanie swojego adresu e-mail umożliwi nam śledzenie jego losów.

Dekalog dla rodziców:

- Pamiętaj, że internet nie jest wyłącznie siedliskiem zła. W sieci, tak jak i w realnym świecie, znajdziesz zarówno dobre, jak i złe elementy. Nie możesz blokować dostępu do internetu, bo z postępem jeszcze nikt nie wygrał.
- Komputer oraz internet są nieocenionym narzędziem edukacyjnym. To dzięki temu urządzeniu dziecko może uczyć się języków, poznawać świat, zdobywać materiały niezbędne do nauki w szkole. Uświadom jednak dziecku, że do wielu treści powinno podchodzić w sposób krytyczny.
- Nieodpowiednio dobrane oprogramowanie lub usługi sieciowe mogą narazić Twoje dziecko na kontakt z agresją lub innymi szkodliwymi treściami. Dlatego zwłaszcza w przypadku mniejszych dzieci bierz aktywny udział w wyborze programów, stron WWW i usług sieciowych, z których może korzystać pociecha.
- Pamiętaj, że komputer oraz internet wraz ze swoimi ciekawymi usługami mogą uzależniać. Dlatego staraj się kontrolować czas, jaki dziecko spędza przy komputerze.
- Rozmawiaj z dzieckiem. Staraj się wyjaśnić wszelkie wątpliwości i pokazać zagrożenia. Nie bój się rozmowy i trudnych problemów. Dzięki Twojej postawie dziecko może być bezpieczniejsze.

opracowała: mgr A. Domżał